

1. Ramazan Orucu ve Önemi

Ramazan hicri takvimin dokuzuncu ayıdır. Toplumumuzda Recep ve Şaban'la birlikte "üç aylar" olarak bilinen aylardandır. Dinimizde Ramazan ayının önemli bir yeri vardır. Ramazan ayı, on bir ayın sultanı olarak nitelendirilir. Bu ayda Allah'ın rahmeti, bereketi kullarına her zamankinden daha fazladır. Bu ayda yapılan ibadetler, dualar, hayırlar sahibine her zamankinden daha fazla sevap kazandırır.

Ramazan ayını önemli kılan nedenler:

Kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'in ilk ayetleri Peygamberimiz'e 610 yılı Ramazan ayının Kadir gecesinde indirilmeye başlanmıştır. Bu nedenle Ramazan'a "Kur'an ayı" da denir. Ramazan'ın diğer adı "oruç ayı"dır. Çünkü bu ayda her gün farz olan orucu tutmakla geçilir. Geceleri de yatsı namazı ile birlikte kılınan teravih namazları ile süslenir.

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de:

"...Kim Ramazan ayına ulaşırsa oruç tutsun." (Bakara suresi, 185. ayet)

buyurarak, ramazan ayında oruç tutulmasını emretmektedir. Bu nedenle Müslümanlar ramazan ayı boyunca oruç tutarlar.

Gerçekten ramazan ayının yaşayışımız üzerinde ayrı bir etkisi vardır. Bu ayın yaklaşması ile birlikte hazırlıklara başlanır. Ramazan boyunca yiyeceğimiz özel yemeklerin malzemelerini önceden alınır. Evlerimizde genel temizlik yapılır. Çevremizde bazı camilerin minarelerine mahya denilen "Hoş geldin ya şehri ramazan" gibi yazılar görürüz. Ramazan ayı gerçekten bir ibadet ayı olarak yaşanır. Namaz ve orucun yanında aynı zamanda bir yardımlaşma ayıdır. Bu ayda yoksullar, düşkünler daha çok hatırlanır. Geleneğimizde yakınlar, komşular, yoksullar iftara çağırılır. Maddi durumu iyi olmayanlar için iftar sofraları düzenlenir.

Oruç, Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak amacıyla, tan yerinin ağarmasından, güneşin batmasına kadar yeme içme ve benzeri bedeni isteklerden uzak durmaktır. Oruç bedenle yapılan bir ibadettir. Oruç Allah'ın emrini yerine getirmek, ona yakınlaşmak ve onun hoşnutluğunu kazanmak amacıyla tutulur. Çünkü Allah kendisine sevgi, saygı ve teşekkür borçlu olduğumuz yaratıcımızdır. İbadete layık tek varlık odur. O, bize ve bizim ibadetlerimize değer vermektedir. Değer vermesinin ve yaratmasının nedeni ona ibadet etmemizdir. Oruç tutarak Allah'a olan sevgimizi, saygımızı, bağlılığımızı somut bir şekilde gösteririz.

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de: "Ey iman edenler! Oruç sizden öncekilere farz kılındığı gibi, size de farz kılındı." (Bakara suresi, 183) buyurmaktadır.

Akıllı, ergenlik çağına girmiş ve sağlıklı yerinde olan Müslümanlar oruç tutmakla yükümlüdürler. Oruç tutmak için niyet etmek, niyetin başlama ve bitme zamanını bilmek, tan ağarmaya başlamasından güneş batıncaya kadar orucu bozan şeylerden sakınmak gerekir.

Oruç tutmak için niyet şarttır. Niyet, akşam ya da sahurda yemek yedikten sonra "Allah rızası için ramazan orucunu tutmaya niyet ettim" diyerek edilir. Zihinden geçirmekle de niyet olur. Sahura kalkmak da ayrıca bir niyettir.

Hastalar, yolcular ve çok yaşlı olup da oruca dayanamayacak olanlar tutmayabilirler. Hasta olan bir kimse orucunu iyileştikten sonra tutar. Buna "kaza orucu" denir. Bu Allah'ın bir

kolaylığıdır. Yolculuğu çıkanlar da evlerine döndükten sonra oruçlarını tutarlar. Ancak isterlerse yolculuk sırasında da tutabilirler. Çok yaşlılar veya iyileşme umudu olmayan hastalar ise imkânları varsa fidye verirler. Fidyeye; bir yoksulun bir günlük yiyecek ihtiyacını karşılayacak miktarda paradır. Fidyeye ramazanın başlangıcında verilebileceği gibi, ortasında veya sonunda da verilebilir.

Ramazan ayı dışında sevap kazanmak amacıyla tutulan oruçlara nafile oruç denir. Bir işin olması veya bir dileğin gerçekleşmesine bağlı olarak tutulan oruçta da adak orucu denir. Oruç tutan bir kimsenin orucu bozan eylemlerden birini bilerek ve özürsüz olarak yaparsa orucu bozulur.

Orucu bozan başlıca davranışlar, bilerek bir şey yiyip içmek ve ilaç kullanmaktır. Ancak unutarak yiyip içen kimsenin orucu bozulmaz. Bir kimse unutarak bir şey yer, içerken oruçlu olduğunu hatırlarsa hemen yeme ve içmeyi bırakır, orucuna devam eder.

Ramazan ayında özrü nedeniyle veya herhangi bir nedenle tutulamayan oruçlar, ramazan ayından sonra tutulur. Buna "kaza orucu" denir.

2. Ramazan ve Oruçla ilgili Kavramlar

1. Sahur,
2. İmsak,
3. İftar,
4. Mukabele,
5. Teravîh namazı,
6. Fitre

Bu sözcüklerin anlamlarını bilmek bunları doğru bir şekilde anlamlandırmamıza ve kullanmamıza yardımcı olur. Böylece oruç ibadetini doğru, kurallarına uygun bir şekilde yerine getirmiş oluruz.

Sahur: Oruç tutmak için sabah namazından önce sahur vaktinde yemek yenir. Geceleyin kalkılan zamana "sahur", bu zamanda yenilen yemeğe de "sahur yemeği" denir. Sahur yemeği oruca dayanma gücünü artırır. Böylece oruç ibadetinin daha kolay yerine getirilmesine katkı sağlar.

İmsak: Sözlük anlamı, tutmaktır. Yemek yemenin yasaklandığı, orucun başlama zamanına imsak vakti denir. Sabah şafak sökmeden önceki vakit olan imsak vakti, aynı zamanda sabah namazının başlangıcıdır.

İftar: Orucun sona erdiği vakit olan güneşin battığı ve akşam namazının vaktinin girdiği zamana denir. İftar yemeğini yiyerek o günkü orucumuzu tamamlamış oluruz. Peygamberimizin iftar yaptığı dualardan biri şöyledir:

"Allah'ım, senin için oruç tuttum. Sana inandım. Sana güvendim. Senin verdiğini yiyeceklerle orucumu açıyorum. Verdiđin nimetlere şükürler olsun."

İftar vaktinde bütün aile bireyleri hep birlikte sofraya oturur, oruç açma vaktinin gelmesini bekleriz. Ezan veya top sesinin duyulmasıyla orucumuzu dua ile açarız. Yemeğimizi yedikten sonra dua ederiz.

Mukabele: Mukabele karşılık verme, karşılıklı okuma anlamına gelir. Bir kimsenin Kur'an'ı ezberden veya kitaptan yüksek sesle okuması ve onu dinleyen topluluğun da sessizce Kur'an'dan takip etmesine "mukabele" denir. Peygamberimizle Cebrail, her yıl ramazan ayında bir araya gelerek, o güne kadar indirilen Kur'an ayetlerini, karşılıklı olarak okurlardı. Önce Cebrail okur Peygamberimiz dilerdi. Daha sonra da Peygamberimiz okur, Cebrail dinlerdi. Bu durum Peygamberimizin vefat ettiği yıl 632 de iki kez tekrarlanmıştır. Böylece Kur'an ayetlerinin unutulmasına meydan verilmemiştir. Peygamberimizin bu davranışını kendilerine örnek alan Müslümanlar, bunu dini bir gelenek olarak günümüze kadar sürdürmüşlerdir.

Teravîh namazı: Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için, ramazan gecelerinde kılınan sünnet bir namazdır. Peygamberimiz bu namazı kılmış ve Müslümanlara da kılmalarını öğütlemiştir. Yatsı namazından sonra, vitir namazından önce kılınır. Ülkemizde genelde yirmi rekât olarak kılınması bir gelenek haline gelmiştir. İkişer veya dörder rekât olarak kılınabilir. Teravîh namazı insanlar arasındaki sevgi, saygı, kaynaşma, dostluk ve arkadaşlık bağlarının kuvvetlenmesine katkı sağlayan önemli bir ibadettir.

Fitre: Sağlık içinde bayrama ulaşmamızın şükrüdür. Fitreyi alan kişi bununla bayram ihtiyaçlarını karşılar. Böylelikle zenginler yoksulların bayram sevincine katkıda bulunmuş olurlar. Fıtır sadakası insanlar arasındaki sevgi, saygı, paylaşma, yardımlaşma ve dayanışma bağlarının kuvvetlenmesine katkı sağlayan önemli bir ibadettir.

3. Kültürümüzde Ramazan ve Oruç

Ülkemizde Ramazan bir yıl boyunca beklenen bir dost gibi karşılanır. Onun gelişinden duyulan mutluluk her yerde hissedilir. Ramazan, iki minare arasına asılan "Hoş geldin on bir ayın sultanı", "Hoş geldin Ramazan" gibi ışıklı yazılarla bir misafir gibi karşılanır. Bu ışıklı yazılara mahya adı verilir. Mahyalar, Müslümanlara Ramazan'ın gündüzünün de gecesinin de değerlendirilmesi gerektiğini hatırlatır. İlk Ramazan davuluyla sahura kalkmak çok farklı bir duygudur. On bir ay boyunca alışılan düzenin değişmesi ve gecenin bir yarısı ailenin sahur sofrasında toplanması sadece Ramazan'a özgü bir ayrıcalıktır.

Geçmişte iftar sofrası misafirlerine verilen değeri göstermek üzere dış kirası adıyla bir hediye verilirdi. Dış kirasıyla misafirlere "Siz bizim sevap kazanmamıza vesile oldunuz. Dışlerinizi yordunuz. Biz de size teşekkür olarak dış kirası vermek istiyoruz." demiş olurlardı. Bu gelenek kültürümüzde misafire ve Ramazana verilen değer en güzel örneklerinden biridir.

Oruç dinimizde çok önemli bir ibadettir. Oruç ibadetinin bireysel ve toplumsal birçok yararları vardır. Fakat biz, orucu bu faydaları için değil, Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için tutarız.

Orucun bireysel faydaları:

- * Kişiyi Allah'ın rızasını kazanmaya yöneltir.
- * Sevap kazandırır.
- * Sabırlı olmayı öğretir.
- * İnsandaki Allah sevgisini güçlendirir, imanımızı artırır.
- * İnsanı kötülüklerden, kötü davranışlardan alıkoyar.
- * Açların halini anlamamızı ve bu sayede ihtiyaç sahiplerine daha çok yardım etmemizi sağlar.
- * Allah'ın verdiği nimetlerin değerini anlamamızı sağlar.
- * İnsanı faydalı, yardımsever, merhametli, paylaşımcı olmaya yöneltir.

Orucun toplumsal faydaları:

- * Toplum içinde fakirlerin, kimsesizlerin, muhtaçların daha çok korunup gözetilmesini sağlar.
- * Toplum içinde yardımlaşma, paylaşma, dayanışma duygularını güçlendirir.
- * Ramazan'da verilen zekat, sadaka, fitre gibi ibadetler zengin ile fakir arasında sevgi, saygı ve yakınlık oluşmasını sağlar.
- * İftar, teravih, mukabele gibi ibadetler sayesinde Müslümanlar birbirleriyle kaynaşır, yakınlaşır, dostluk ve sevgi bağları güçlenir.

Ramazan ayında 30 gün boyunca sabırla ve kararlılıkla oruç tutan Müslümanlar, ayın sonunda zorlukları başarmanın ve Allah'ın emrini yerine getirmenin mutluluğu ile bayram yaparlar.

Ramazan Bayramı öncesi hazırlıklar başlar, evler temizlenir, yemekler, tatlılar hazırlanır. Bayramdan bir gün öncesi (arefe günü) mezarlıklar ziyaret edilir. Vefat eden yakınlarımız için dua edilir.

Bayram sabahı erken kalkılıp sabah namazı kılınır, en yeni ve temiz elbiseler giyilip bayram namazına gidilir. Namaz sonrası herkes birbiriyle bayramlaşır, sonra da eş, dost ve akraba ziyaret edilip bayramlaşma yapılır. Kimsesizler, huzurevleri, yetim çocuklar ziyaret edilip sevindirilir.

4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Davud (a.s.)

Hz. Davud (a.s.) İsrailoğullarına gönderilen bir peygamberdir. Hz. Süleyman'ın (a.s.) babasıdır. Kitap verilen dört peygamberden biridir. Kendisine Zebur verilmiş- tir. Zebur, Tevrat'tan sonra indirilen ilahi bir kitaptır. Hz. Musa'nın (a.s.) vefatından sonra İsrailoğulları yurtlarından çıkarılmış, ailelerinden uzaklaştırılmışlardı. Hz. Davud (a.s.) o dönemde henüz çok gençti ve peygamber olmamıştı. İsrailoğullarına bu yaşadıkları çok zor geliyordu. Kendilerine gönderilen peygambere gittiler. Allah'ın (c.c.) kendilerine hükümdarlık edecek birini göndermesini istediler. Bu hükümdarın liderliğinde savaşım yaşadıkları zor durumdan kurtulma arzularını ona iletiler. Peygamberleri onlara, "... Ya üzerinize savaş farz kılındığı halde, savaşmayacak olursanız?" demişti. Onlar, "Yurdumuzdan çıkarılmış, çocuklarımızdan uzaklaştırılmış olduğumuz halde Allah yolunda niye savaşmayalım?" ..."(Bakara suresi, 246. ayet) diyerek savaşacaklarına söz verdiler. Allah (c.c.) onlar için Tâlût'u hükümdar olarak seçti. ...Peygamberleri şöyle dedi: 'Şüphesiz Allah onu sizin üzerinize (hükümdar) seçti, onun bilgisini ve gücünü artırdı. Allah mülkünü dilediğine verir. Allah lütfü geniş olandır, hakkıyla bilendir.'"(Bakara suresi, 247. ayet) Peygamberlerinin bu cevabı üzerine istemeye istemeye Tâlût'u hükümdar olarak kabul etiler. Savaş için yola çıkan ordunun

içinde Hz. Davud da (a.s.) vardı.

Savaşın sonunda "...Allah'ın izniyle onları yendiler. Davud Câlût'u öldürdü..." Bu galibiyetten bir müddet sonra Allah "...Ona (Davud'a) hükümdarlık ve hikmet verdi, dilediği ilimlerden ona öğretti..." (Bakara suresi, 251. ayet.) ayetlerinde ifade edildiği gibi Hz. Davud (a.s.) hem peygamber hem de hükümdar oldu. Allah (c.c.) Hz. Davud'a (a.s.) derin bir anlayış, ilim ve hikmet vermişti. Ayrıca onu yeryüzünde halife kılmıştı. Hz. Davud (a.s.) kendisine verilen bu nimetleri daima Allah'ın rızası doğrultusunda kullandı. Hüküm verirken adaletten ayrılmadı. Hz. Davud (a.s.) kendi el emeğiyle geçimini sağladı. Yüce Allah, Hz. Davud'a (a.s.) zırh yapmayı öğretmişti. Bu zırhları satarak geçinirdi. Hz. Davud (a.s.) ibadete çok düşkündü. Güzel sesiyle sabah akşam Yüce Allah'ı zikrederdi. Hz. Davud'un (a.s.) ettiği güzel dualardan birini Hz. Peygamber "Davud'un dualarından biri de şuydu: 'Allah'ım! Senden senin sevgini, seni sevenin sevgisini ve beni senin sevgine ulaştıran ameli isterim. Allah'ım! Senin sevgini, bana kendimden, ailemden ve serin sudan daha sevimli kıl.'"(Tirmizî, Deavât, 72.) buyurarak haber vermektedir.

5. Bir Dua Tanıyorum: Rabbena Duaları ve Anlamı

Rab, yaratan, besleyip büyüten, yarattıklarıyla ilgili kurallar koyan ve onları terbiye eden demektir. Rab isminin bir gereği olarak Allah (c.c.), kendisine inananları daha iyi insanlar olmaları için bazı ibadetlerle eğitir. Allah'ın (c.c.) Müslümanları eğitmesi onun merhametinin bir sonucudur. Dua ederken Yüce Allah'a sığınıldığı için "Ya Rabbi!" ya da "Ey Rabbimiz!" diyerek dua edilir.

Okunuşu:

Rabbenâ âtinâ fiddünya haseneten ve fi'l âhireti haseneten ve kınâ azâben nâr. Rabbenağfirlî ve li vâlideyye ve lil müminîne yevme yekûmül hisâb. Birahmetike yâ erhamerrâhimîn.

Anlamı:

Ey Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver. Bizi, cehennem azabından koru. Ey Rabbimiz! Ahirette hesabın görüleceği gün beni, annemi, babamı ve tüm müminleri bağışla. Rahmet et, ey merhametlilerin en merhametlisi.